

Aleg 59

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o tępieniu myszy polnych
w roku 1898.

Wysoki Sejmie!

Na wniosek komisji gospodarstwa krajowego uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu w dniu 8. lutego 1897. r. wstawić do budżetu krajowego na rok 1897. kwotę 4000 złr. na pokrycie kosztów tępienia myszy polnych, polecając zarazem Wydziałowi krajowemu, aby poczynił starania u c. k. Rządu, iżby Skarb państwa przyczynił się tą samą kwotą na cele tępienia myszy polnych. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 30 marca 1897 r. L. 7.102/1,110 udzieliło subwencji w kwocie 4.000 złr., o jaką prosiliśmy na powyższy cel. Tym sposobem Wydział krajowy miał w roku 1897. ogółem do dyspozycji fundusz 9.160 złr. 67 ct. przeznaczony na cele tępienia myszy polnych, wliczając w to już pozostałość kredytów z roku 1896. w łącznej kwocie 1.160 złr. 67 ct. Fundusz ten w ciągu roku 1897. tylko częściowo został zużyty; a mianowicie, jak już w zeszłorocznym sprawozdaniu z czynności Dep. III. podaliśmy do wiadomości Wysokiego Sejmu, okazała się w ubiegłym roku potrzeba dostarczenia gminom wiejskim 11.450 porcji zarazka Löfflera, a ogólne koszta tępienia pokryte z tego funduszu osiągnęły kwoty 2.349 złr. 69 ct. Na następny rok 1897. pozostała zatem reszta 6.810 złr. 98 ct., która zdawała się być wystarczającą na cele akcji ratunkowej i dlatego też Wydział krajowy nie prosił ani Wysokiego Sejmu, ani też c. k. Rządu o dodatkowy kredyt na tępienie myszy polnych w r. 1898.

Przystępując do zorganizowania akcji i dostarczania gminom wiejskim bezpłatnie potrzebnych ilości zarazku Löfflera, zawiadomiliśmy okólnikiem z dnia 6. marca b. r. L.W. 14.677 wszystkie Wydziały powiatowe, pod jakimi warunkami korzystać mogą z tego dobrodziejstwa. Zarazem odnowiliśmy umowę z Dr. Józefem Szpilmanem, rektorem akademii weterynaryi we Lwowie, który podobnie, jak lat poprzednich i na tych samych warunkach zobowiązał się dostarczać funduszowi krajowemu zarazek Löfflera wyprodukowany we własnej pracowni bakteriologicznej.

Z wiosną bieżącego roku nie zachodziła potrzeba dostarczenia gminom znaczniejszej ilości zarazka, zgłosiło się tylko 5. powiatów a mianowicie: Biała, Borszczów, Kraków, Jarosław i Przemyśl, którym udzieliliśmy ogółem 2,330 porcyi dla 11 gmin a około na 1840 morgów nawiedzonych klęską myszy polnych. Jednakże już z wczesną jesienią, bo od początku września, zaczęły napływać do Wydziału krajowego coraz liczniejsze prośby z kilkunastu powiatów położonych w środku kraju, żądające udzielenia zarazka częstokroć na bardzo znaczne przestrzenie, przy czem zauważano w tych relacjach, że szkodniki zaczynają wyrządzać dotkliwe spustoszenia przedewszystkiem w koniczynach, a następnie i w zasiewach ozimych, rokujących piękne widoki na przyszłość. Klęska rozszerzała się w zastraszający sposób, z każdym tygodniem przybywało nowych kilka lub kilkanaście gmin sąsiednich, w których tępienie myszy bezzwłocznie przeprowadzić należało. Wydział krajowy widząc, iż zachodzi w tym wypadku potrzeba zorganizowania energicznej i umiejętnie prowadzonej akcji ochronnej przeciwko szkodnikom, które w tak wielkiej ilości pojawiać się zaczęły, postanowił wysłać do powiatów najbardziej zagrożonych tą plagą, krajowego nauczyciela weterynaryi p. Sochaniewicza. Zadaniem jego było zorganizować akcję ratunkową w powiecie, objechać gminy, przynajmniej te, które co do obszaru zdawały się być najsilniej dotknięte klęską, obliczyć rzeczywiście potrzebną ilość zarazka, którą fundusz krajowy miał bezpłatnie dostarczyć, a wreszcie przeprowadzić na miejscu próbné doświadczenia z zarazkiem, pouczając miejscową ludność, jak się z nim obchodzić należy.

P. Sochaniewicz w powiatach, które objeżdżał, miał dodanego do pomocy funkcyonaryusza Wydziału powiatowego; funkcyonaryusz ten obznajomiwszy się dostatecznie z całym prowadzeniem akcji, uskuteczniał ją dalej w powiecie po wyjeździe p. Sochaniewicza.

W ciągu dwóch miesięcy, od połowy września b. r. do połowy listopada, objechał p. Sochaniewicz sześć powiatów, gdzie w 51 gminach osobiście przeprowadził próbné doświadczenia w celach tępienia myszy polnych, a mianowicie: w powiecie rudeckim w 21 gminach, w kałuskim w 10, w mościskim w 8, w przemyskim 5, w jarosławskim w 5 i w 1 gminie w pow. gródeckim.

**W roku 1898 udzielono bezpłatnie następujących ilości
zarazka Löfflera gminom wiejskim:**

Lp.	Wydział powiatowy	dla gmin	na obszar w morgach około	dostarczo- no porcyi zarazka
1	Borszczów	1	30	100
2	Biała	1	10	30
3	Dobromil	3	530	550
4	Gródek	1	1.000	1.000
5	Jarosław	13	4.000	2.867
6	Jaworów	1	500	500
7	Kałusz	14	6.000	6.080
8	Kraków	6	1.500	1.800
9	Lwów	3	800	750
10	Przemyślany	7	1.000	1.000
11	Przemyśl	17	4.420	3.720
12	Mościska	19	5.000	4.630
13	Rudki	32	10.000	11.710
	Razem .	118	34.790	34.737

Jak z załączonej tabeli widać, Wydział krajowy w bieżącym roku dostarczył ogółem bezpłatnie 13. wydziałom powiatowym 34,737 porcyi zarazka Löfflera dla 118 gmin wiejskich. Obszar pól nawiedzonych w tych gminach klęską myszy polnych, wynosi w przybliżeniu około 34.790 morgów, przyjąwszy zaś, że przy normalnych warunkach okazuje się potrzeba zużycia przynajmniej $1\frac{1}{2}$ porcyi zarazka na morg, wypadaloby dostarczyć powyższym 118 gminom około 52.000 porcyi. Fundusz przeznaczony na ten cel, dozwalał jednakże tylko na dostarczenie 31 000 porcyi i dla tego wysłałtśmy do powiatów mniejsze ilości, niż tego potrzeba wymagała, a nawet w końcu Wydział krajowy zmuszony był z tego samego powodu odmownie załatwiać prośby nadchodzące jeszcze, bądź z tych samych okolic (z rudeckiego, kałuskiego, lwowskiego, krakowskiego itd.) lub też z innych powiatów, które się dotychczas o zarazek nie dopominały, jak pow. żydaczowski. Sądząc tylko ze zgłoszeń, które do wiadomości Wydziału krajowego doszły, widzimy, że w bieżącym roku plaga myszy polnych przybrała w niektórych okolicach kraju znaczniejsze rozmiary, a sprzyjająca pora dla masowego rozszerzania się tych szkodników, im dłużej potrwa, tem większe spowodować może obawy o stan ziemiopłodów w tych okolicach kraju. Najbardziej dotknięty plagą myszy polnych w tym roku jest środkowy pas powiatów od Jarosława aż po Kałusz. a zauważyć przytem musimy, że ta część kraju, obok powiatów podolskich, najczęściej i najdotkliwiej odczuwa klęskę pojawiania się myszy polnych.

W obec tej klęski zagrażającej rolnictwu, Wydział krajowy tem usilniej się starał dostarczyć powiatom pomocy przy tępieniu tych szkodników przez wczesne dostarczenie tyfusowego zarazka i udzielenie fachowej pomocy. O ostatecznym rezultacie tegorocznej akcji ratunkowej przy zastosowaniu zarazka Löfflera, Wydział krajowy w tej chwili nie może jeszcze wydać stanowczego zdania. Przy sprzyjającej pogodzie tępienie myszy polnych w powiatach odbywało się do ostatniej chwili, a Wydziały powiatowe nie mogły dotychczas przedłożyć nam szczegółowych sprawozdań o wyniku tej akcji. Jedynie otrzymaliśmy relację od Wydziału powiatowego w Myślenicach, iż zarazek użyty w kilku gminach tamtejszego powiatu w jesieni zeszłego roku okazał się skutecznym, gdyż myszy wyginęły w zupełności, nie pojawiając się z wiosną bieżącego roku na polach w tych miejscowościach, gdzie zarazek zastosowano. Niemniej i dyrektor krajowych szkół rolniczych w Dublanach, któremu dostarczyliśmy pewnej ilości zarazka w celu wytępienia myszy na folwarku szkolnym, wyraził przychylną opinię o zastosowaniu tego środka. Natomiast jedyna relacja, jaką otrzymaliśmy z Wydziału powiatowego o rezultacie tegorocznego tępienia myszy polnych, a mianowicie z powiatu rudeckiego, nie w zupełności stwierdza skuteczne działanie zarazka Löfflera. Skoro jednak zarazek, niejednokrotnie już wykazał zdolność zabójczego działania na ten rodzaj szkodników polnych, w zasadzie nie możemy mieć żadnych wątpliwości co do skuteczności tego środka, a jeżeli w pewnych szczególnych wypadkach nie dochodzimy do oczekiwanych rezultatów, to w takim razie przyczyny szukać należy bądź w tem, że srodek został nie odpowiednio użyty, lub też, że kultura jego była mniej udatną. Gdyby w dalszych relacjach Wydziałów powiatowych znalazły się również sprzeczne opinie o skuteczności działania zarazka Löfflera. Wydział krajowy postara się w przyszłości bliżej rzecz zbadać i wyświecić dla czego jedna kultura zarazka działa zabójczo, a druga ten skutek wykazuje w mniejszym stopniu, względnie dlaczego jedna i ta sama kultura miałaby w dwóch miejscowościach powodować odmienne rezultaty.

Koszta tępienia myszy polnych w r. 1898 wynosiły za 34.737 porcyi zarazka dostarczonych gminom wiejskim i 130 porcyi wydanych kraj. szkołom w Dublanach i Bereźnicy razem :

34.867 porcyi zarazka po 20 ct =	6.973 złr. 40 ct.
koszta skrzyń opakowania itd. około	150 „ — „
koszta dyet i podróży krajowego nauczyciela weterynaryi	404 „ 65 „
razem	7.528 złr. 05 ct.

Odezwą z dnia 17. listopada b. r. L. 101.813 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, iż Ministerstwo rolnictwa przychylając się do prośby Wydziału krajowego, reskryptem z dnia 4 listopada b. r. L. 16309/457 udzieliło subwencyi w kwocie 2.000 złr. na cele tępienia myszy polnych w Galicyi w r. 1899. pod warunkiem, skoro Wysoki Sejm wstawi nie mniejszą kwotę na ten cel do budżetu krajowego na rok 1899. Zarazem oświadczyło c. k. Ministerstwo, iż w razie pojawienia się myszy polnych w r. 1899 na większych obszarach, gotowe będzie subwencyę swoją podwyższyć.

Na podstawie niniejszego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o tępieniu myszy polnych w r. 1898.

II. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1899 w kwocie 4000 złr. na pokrycie kosztów tępienia myszy polnych w kraju i wstawia tę kwotę do Rubr. XV. budżetu krajowego na rok 1899.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 4. listopada 1898 r. L. 16.309/457. Skarb państwa przyczynił się tą samą kwotą co fundusz krajowy t. j. 4000 złr. na cele tępienia myszy polnych w gminach wiejskich w r. 1899.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 29. listopada 1898.

Marszałek krajowy:

St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Stanisław Brykczyński w. r.

Zast. członka Wydziału krajowego.